

combination of the submitted disciplines for the applicant, at the meetings of the department, the discussion and exchange of information and experience among the scientific and pedagogical staff is practiced, the positive dynamics of the integration processes of the applied educational components are determined and recorded. Conclusions and decisions regarding the further settlement of the integration are made collegially. In the conditions of the combination of the above-mentioned educational components to ensure teaching at the OP "International Information", communicative features of the psychological sphere are actively and prospectively used, which allow to acquire the latest professional skills in negotiation activities, to achieve one's own state of non-conflict, tolerance and benevolence in the defense of state interests. To prevent a conflict situation, the use of psychological mini-exercises and practices is practiced, within the permitted regulatory framework. In the article, the authors presented the components of each educational component in an argumentative manner, and proved their importance and necessity in the profession of an internationalist. According to the results and observations of the authors of the article, the combination of important features of the components makes it possible, without going beyond the legal field, to achieve a high level of cooperation with representatives of different cultures during negotiation processes.

Key words: international protection, conflictology, psychology, negotiations, educational components, integration, students of higher education.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-155.2023.06>

УДК 378.147.-048.35:004.031.42}(477)

Коломійцева А. О., Марищук О. Ю.

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

У статті акцентовано на важливості використання інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх вчителів та розглянуто можливості їх застосування в навчальному процесі педагогічних вищих навчальних закладів. Вирішення однієї з ключових стратегічних проблем сучасної модернізації вищої освіти України полягає у забезпеченні якості підготовки фахівців на рівні міжнародних стандартів, що можливе тільки за умови перегляду педагогічних методів та інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес. У статті зазначено, що основою інноваційних освітніх процесів є інноваційна діяльність, яка полягає в оновленні педагогічного процесу та впровадженні нових елементів у традиційну систему. Це призводить до постійного оптимізування навчально-виховного процесу та розвитку нових та вдосконалення існуючих педагогічних технологій різних рівнів і спрямованості. Основні принципи відбору інноваційних технологій включають такі аспекти: перспективність, демократичність, гуманістичність, інтегративність, реалістичність, цілісність, керованість, економічність, актуальність. Щоб оцінити інновації, необхідно враховувати три основні критерії: актуальність, корисність та реалістичність. Актуальність інновацій передбачає потребу та можливість вирішення певної проблеми саме зараз. Проблема визначає відмінність між реальним та бажаним станом, між об'єктивними проблемами та можливостями їх вирішення, а також між бажаними результатами та способами досягнення цього.

Ключові слова: технології, інноваційні педагогічні технології, формування майбутнього вчителя, моделювання, інтерактивні технології, проектний метод, мультимедійні технології, педагогічні дисципліни, педагогічні методика.

Постійний розвиток та оновлення змісту та технологій підготовки професіоналів за допомогою компетентнісного підходу є ключовим аспектом модернізації вищої професійної освіти в Україні. Осучаснення загальноосвітніх тенденцій відображається у вимогах щодо підготовки вчителів, які можуть працювати в правовому, громадянському суспільстві, де освіта та шкільні заклади відіграють важливу роль. Проблема навчання майбутніх вчителів за допомогою новаторських педагогічних технологій наразі є актуальною та невирішеною.

Згідно з Програмою розвитку освіти в Україні на XXI століття, одним із ключових завдань вищої освіти є досягнення вищого рівня професійної підготовки та мобільності спеціалістів. Оптимальним способом соціальної та економічної адаптації особистості до умов ринкової економіки є якісна професійна підготовка конкурентоздатного працівника. Специфічність сучасної молоді вимагає особливого підходу до навчання. Тому запровадження інноваційних педагогічних технологій у процес навчання стає важливим пріоритетом. Основні напрями у розвитку й використанні новаторських методів освіти включають обґрунтування інтенсивних методів навчання, учбових курсів та програм; модульні системи навчання; науково-методичне забезпечення учбового процесу; комплексні діагностичні методики, тести з професійної орієнтації, методи соціально-психологічної оцінки.

Сучасний вчитель повинен бути не тільки джерелом знань та контролером, але й організатором самостійної активної пізнавальної діяльності учнів, їх консультантом та помічником. Відповідно, потреба у вдосконаленні освіти сприяла появі та поширенню нових підходів до організації навчально-виховного процесу, методів та технологій виховання.

Метою даного дослідження є виявлення сутності інноваційних педагогічних технологій та розгляд основних методологічних вимог, яким має задовольняти кожна інноваційна технологія навчання. Оновлення освітньої системи передбачає запровадження інноваційних технологій, заснованих на цілісних моделях навчально-виховного процесу, які базуються на діалектичній єдності методології та інструментів реалізації. У сучасному дискурсі широко використовується поняття “інноваційні педагогічні технології”. Для визначення ключових характеристик інноваційних педагогічних технологій, спочатку проаналізуємо терміни “інновація” та “педагогічна технологія”.

Термін “інновація” має латинське коріння та відповідає перетворенню, зміні, або застосуванню нового. У контексті педагогіки, інновація стосується до змін, що сприяють поліпшенню навчально-виховного процесу. Вчені у сфері педагогічної інновації прагнуть поєднати нові педагогічні підходи з такими властивостями, як корисність, прогресивність, позитивність та сучасність. Наприклад, В. Загвязинський розглядає нове у педагогіці як комбінацію ідей, підходів, методів, чи технологій, що ще не вживалися або не пропонувалися. Важливо відрізнити такі поняття, як новація чи інновація: новація відноситься до засобу (метод, методика, технологія, програма), а інновація – до процесу опанування такого засобу.

Деякі вчені, такі як В. Сластьонін та Л. Подимова, визначають інновації як складний процес розробки, поширення та використання нових практичних засобів у техніці, педагогіці та наукових дослідженнях. Інші науковці аргументують, що інновації не можуть обмежуватись лише розробкою засобів.

Так, І. Підласий стверджує, що інновації включають ідеї, процеси, засоби та результати, які вдосконалюють педагогічну систему. Різні трактування поняття в основному пов'язані з різними поглядами авторів на суть інновацій та їх радикальність. Деякі вважають, що лише кардинальні зміни можуть бути визнані інноваціями, тоді як інші приймають будь-які нововведення, навіть дрібні.

Основою інноваційних освітніх процесів є інноваційна діяльність, яка полягає в оновленні педагогічного процесу та впровадженні нових елементів у традиційну систему. Це призводить до постійного оптимізування навчально-виховного процесу та розвитку нових та вдосконалення існуючих педагогічних технологій різних рівнів і спрямованості.

Сьогодні поняття педагогічної технології широко використовується у педагогіці. Існують різні погляди на його трактування. Загалом, технологія означає сукупність прийомів, що застосовуються у різних сферах. Педагогічна технологія – це сукупність засобів і методів для реалізації теоретично обґрунтованих процесів навчання та виховання.

Різні визначення педагогічної технології акцентують на сукупності психолого-педагогічних принципів, komponуванні форм, методів, прийомів навчання та виховання, а також на системному підході до використання всіх інструментів для досягнення освітньої мети. УНЕКО визначає педагогічну технологію як системний метод створення, реалізації та обміну знань з використанням комп'ютера і людських ресурсів, метою якого є оптимізація форм освіти. Відомі автори, такі як В. Кукушкіна, зазначають, що педагогічна технологія має відповідати деяким основним методологічним вимогам.

Основні принципи відбору інноваційних технологій включають такі аспекти: перспективність, демократичність, гуманістичність, інтегративність, реалістичність, цілісність, керованість, економічність, актуальність. Щоб оцінити інновації, необхідно враховувати три основні критерії: актуальність, корисність та реалістичність. Актуальність інновацій передбачає потребу та можливість вирішення певної проблеми саме зараз. Проблему визначає відмінність між реальним та бажаним станом, між об'єктивними проблемами та можливостями їх вирішення, а також між бажаними результатами та способами досягнення цього.

Проблема набуває актуальності, коли потрібно розв'язати протиріччя, щоб досягти певної мети діяльності та конкретних результатів. Г. І. Коберник стверджує, що формування готовності студентів до інноваційної діяльності передбачає, перш за все, глибоке вивчення теоретичних питань покращення навчально-виховного процесу, відмінних сторін педагогічних теорій, ідей та технологій, які вже досліджувалися та впроваджувалися в педагогічну практику. Лише на основі ретельної роботи щодо вивчення основних

педагогічних теорій і технологій, розуміння механізмів їх застосування, можливе підвищення рівня підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності у сфері освіти та виховання.

Наразі актуальними є такі інноваційні педагогічні технології для підготовки вчителів: технологія критичного мислення, яка навчає відкрито спілкуватись, самостійно здобувати знання та робити обґрунтовані рішення; технологія дослідницького навчання, спрямована на формування активної, творчої особистості; інтегральна педагогічна технологія, яка забезпечує оптимальні умови для саморозвитку та реалізації образу світу; технологія розвивального навчання, яка стимулює особисте розвиток та активне, самостійне мислення; технологія формування творчої особистості, що вчить самостійно керувати пізнавальною активністю та генерувати оригінальні ідеї; технологія особистісно-орієнтованого навчання, яка сприяє розвитку самостійності мислення та можливості здійснювати свій власний вибір.

Проектна методологія спрямована на підвищення зацікавленості студентів у набутті нових знань та особистісному розвитку через рішення власних проблем та застосування цих знань у практичних сферах діяльності. Технологічний підхід до диференційованого навчання розвиває навички вивчення серед студентів, спонукає до самоосвіти та виникнення TD (eB), а також стимулює бажання генерувати ідеї та шукати альтернативність розв'язань стандартних та проблемних ситуацій.

Гуманістична методика навчання спрямована на формування свідомих громадян, патріотів, освічених та творчих особистостей, розвиток їхнього фізичного та морального здоров'я, а також забезпечення пріоритету розвитку особистості на основі гуманізації, гуманітаризації та демократизації навчальних процесів.

Модульно-розвивальна методологія сприяє формуванню самоосвітньої компетентності студентів. Технологія групового навчання стимулює внутрішню мотивацію студентів для активного сприйняття, засвоєння та розповсюдження інформації, а також формування комунікативних здібностей та активізації розумової діяльності. Індивідуальний підхід до навчання забезпечує максимальну продуктивність роботи студентів в межах поточної системи організації навчання.

Інтерактивне навчання, базоване на діалоговій взаємодії, активно використовується в освітньому процесі, оскільки воно допомагає студентам обмінюватися думками, ідеями та пропозиціями. У такому навчанні викладач стає координатором і організатором цього процесу, створюючи атмосферу взаємоповаги та щирості. Інтерактивне навчання має кілька форм, серед яких кооперативне навчання, колективно-групове навчання, ситуативне моделювання та дискусійні технології. Одним з видів кооперативного навчання є робота в динамічних парах. Воно сприяє розвитку комунікаційних навичок, критичного мислення та самооцінки.

У своїй практиці ми використовуємо роботу в динамічних парах для вивчення принципів навчання та наукових методів. Кожен студент

спеціалізується в одному з принципів або методів, підготовлює запитання і об'єднується з партнером для взаємного опитування. Завдяки цьому методу можна швидко перевірити знання студентів. Колективно-групові технології навчання полягають у фронтальній роботі, коли всі студенти працюють спільно.

У межах методів ситуативного моделювання рольові ігри мають велике значення. Виконуючи різні ролі, учасники набувають досвіду і розвивають навички у конкретних ситуаціях. Характерним прикладом цього є такі імітації як ділова нарада чи проблемна бесіда. Студенти вивчають основи педагогічної майстерності крізь моделювання бесід з учнем або його батьками у двійках. Згодом, вони обговорюють і аналізують свій досвід, пропонують альтернативні розв'язки проблем і відзначають помилки.

Дискусії також є корисним засобом для стимулювання пізнавальної активності та розвитку критичного мислення. Вони допомагають учасникам окреслити свою позицію та поглибити знання з обраної проблеми. Одним зі способів покращення дискусійних навичок є метод ПРЕС, що вчить студентів розважливо аргументувати та висловлювати свої думки стисло та виразно. Він включає чотири етапи: висловлення власної думки, аргументацію, наведення прикладів та підводження підсумків. Проходячи крізь ці етапи, студенти розвивають свої комунікативні навички та вчитися переконувати інших у правильності своєї точки зору. Запропонована структура допомагає студентам чітко та логічно формувати власні думки, висловлюватися, аргументувати свою точку зору та взаємодіяти з іншими учасниками дискусії.

Ефективним доповненням до інтерактивних та інших новітніх технологій є проектний підхід, також відомий як метод проектів. Сьогодні метод проектів є способом досягнення навчальної мети шляхом детальної розробки проблеми (технології) та отримання практичного, відчутного результату. Проектний підхід дозволяє не лише передати студентам знання, але й навчити їх добувати ці знання самостійно, використовувати набуту інформацію для рішення нових пізнавальних і практичних завдань. Майбутні вчителі здобувають комунікативні навички, знайомляться з різними культурами та точками зору, вчать використовувати дослідницькі методи, збирати необхідну інформацію, аналізувати її, формувати гіпотези та робити висновки.

Звісно, говорячи про сучасні інноваційні технології, не можна не згадати мультимедійні технології навчання. Мультимедіа – це комбінація апаратних і програмних засобів, які дозволяють користувачу взаємодіяти з комп'ютером, використовуючи природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Використання мультимедіа сприяє підвищенню інтенсивності та ефективності навчального процесу; створює умови для самоосвіти та дистанційної освіти, тим самим забезпечуючи перехід до безперервної освіти; в поєднанні з телекомунікаційними технологіями розв'язує проблему доступу до нових джерел різноманітної інформації.

Однією з популярних форм мультимедійних технологій є мультимедійна презентація, створена за допомогою програми Power Point. Сучасна

мультимедійна презентація – це комбінація текстів, зображень, звуків, відео, анімації та інших способів представлення інформації. У мультимедійній презентації найбільш дієвим для людського сприйняття є використання аудіовізуальної інформації, яка дозволяє людям одночасно бачити та чути. Цей вид презентації можуть переглядати одна або кілька осіб, зберігати на комп'ютері або програвати з Інтернету.

Мультимедійні презентації ефективно впроваджуються в освіті, особливо при підготовці майбутніх вчителів. Завдяки ним, студенти-педагоги можуть зрозуміло побачити приклади методик навчання та виховання, а також провести візуалізацію використовуваних засобів та умов реалізації тих чи інших технологій.

В цілому, інформаційні технології включають методи та програмно-технічні засоби, об'єднані в ланцюжок для забезпечення збору, обробки, зберігання, поширення та відтворення інформації. Все це спрямоване на зменшення витрат часу та зусиль при використанні інформаційних ресурсів, а також покращення їхньої надійності та оперативності.

Інформаційні технології характеризуються такими особливостями:

- об'єктом обробки інформації є дані;
- метою цього процесу є отримання інформації;
- для здійснення інформаційного процесу використовуються програмні та програмно-апаратні комплекси;
- процеси обробки даних складаються з окремих операцій, які відбивають проблемну сферу;
- вибір керівних дій в процесі вимагає втручання людей, які приймають рішення;
- критерії оптимізації процесу включають достовірність, надійність, цілісність та своєчасність інформації;
- інформаційні технології відкривають нові можливості для суспільства та мають стратегічне значення, оскільки сприяють:
 - ефективному використанню інформаційних ресурсів;
 - оптимізації та автоматизації інформаційних процесів;
 - розробці виробничих технологій;
 - застосуванню в системах електронних телекомунікацій;
 - підвищенню інтелектуального потенціалу суспільства;
 - використанню методів інформаційного моделювання в наукових дослідженнях, що дозволяє аналізувати важкі та небезпечні ситуації;
 - їх застосування у моделюванні глобальних процесів та космічному інформаційному моніторингу.

Застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі поліпшує якість навчального матеріалу та підсилює освітні результати завдяки впровадженню новітніх педагогічних програм і методик, надаючи викладачам можливість врахувати індивідуальний розвиток учнів. Це допомагає впровадити диференційований підхід до студентів з різним рівнем навчальної готовності.

Адаптивна навчальна система, яка використовує інформаційні технології, має безліч переваг:

- забезпечує зменшення непродуктивних витрат часу вчителя, який перетворюється на технолога сучасного навчального процесу, де акцент ставиться на само навчання учнів, а не тільки на роботу вчителя;
- надає студентам можливість вільно вибирати свій навчальний шлях для отримання знань;
- допускає диференційований підхід до студентів, враховуючи їх різний попередній досвід та рівень знань у даній галузі;
- покращує оперативність та об'єктивність контролю та оцінки результатів навчання;
- гарантує неперервний зв'язок у взаємодії "студент-викладач";
- сприяє індивідуалізації навчального процесу (диференціація швидкості навчання, рівня складності завдань тощо);
- підвищує мотивацію навчання;
- сприяє розвитку продуктивних, творчих функцій розуміння у студентів, зростанню їх інтелектуальних здібностей, формуванню операційного стилю мислення.

Потреба впровадження інформаційних технологій в освітній процес вже не викликає питань. Втім, потрібно відзначити, що зараз існує особлива ситуація в освіті: комп'ютери надають безліч можливостей, але поки що вони не впроваджуються на широкому рівні та не дають значних результатів із покращення освіти. Основна причина в тому, що деякі методичні активи застосування цих технологій ще потребують системного осмислення та адаптації в навчальному процесі.

Отже, одним із ключових стратегічних завдань модернізації вищої освіти в Україні на сьогоднішній день є гарантія якості підготовки фахівців, яка відповідає міжнародним стандартам. Вирішення цього завдання залежить від зміни підходів в освіті, зокрема, за допомогою впровадження інноваційних методик та технологій навчання. Загалом, завдання технологій полягає у визначенні найефективніших підходів та інструментів для досягнення мети в будь-якій сфері діяльності.

Використана література:

1. Дудко Л. А. Роль інноваційних педагогічних технологій у становленні конкурентоспроможних спеціалістів. *Мультиверсум. Філософський альманах*. К.: Центр культури, 2004. № 39. С. 1–4.
2. Гайдур М. І. Підготовка майбутніх вчителів до організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів в умовах інформаційного середовища : дис. кандидата пед. наук : 13.00.04. Я., 2010. 278 с.
3. Коберник О. М., Коберник Г. І. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://studentam.net.ua>.
4. Піддубник В. Інформаційно-технологічний ресурс освіти в Україні. *Українське суспільство*. 2003. Соціологічний моніторинг.
5. Ігнатенко М. Сучасні освітні технології. *Математика в шк.* 2003. № 4. С. 2-6. 2. Педагогические технологии / под общей ред. В. С. Кукушкина. Ростов н/Д., 2002.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004.

7. Макарова О. О., Нікіфорова В. Г. Мультимедійна презентація як один з елементів активізації процесу навчання іноземній мові за професійним спрямуванням [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.confcontact.com/2008oktInet_tezi/iy_makarova.htm
8. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук. метод. посібн. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

References :

1. Dudko L. A. Rol innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii u stanovleni konkurentospromozhnykh spetsialistiv. *Multyversum. Filosofskiyi almanakh*. K. : Tsentr kultury, 2004. № 39. S. 1–4.
2. Haidur M. I. Pidhotovka maibutnikh vchyteliv do orhanizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti molodshykh shkoliariv v umovakh informatsiinoho seredovyshcha : dys. kandydata ped. nauk : 13.00.04. Ya., 2010. 278 s.
3. Kobernyk O. M., Kobernyk H. I. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <http://studentam.net.ua>.
4. Piddubnyk V. Informatsiino-tekhnolohichniy resurs osvity v Ukraini. *Ukrainske suspilstvo*. 2003. Sotsiolohichniy monitorynh.
5. Ihnatenko M. Suchasni osviti tekhnolohii. *Matematyka v shk.* 2003. № 4. S. 2-6. 2. Pedahohycheskye tekhnolohyy / Pod obshchei red. V. S. Kukushkyna. Rostov n/D., 2002.
6. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii. K., 2004.
7. Makarova O. O., Nikiforova V. H. Multymediina prezentatsiia yak odyn z elementiv aktyvizatsii protsesu navchannia inozemnoi movi za profesiinym spriamuvanniam [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : http://www.confcontact.com/2008oktInet_tezi/iy_makarova.htm
8. Pometun O. I., Pyrozhenko L. V. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia : nauk. metod. posibn. K. : Vydavnytstvo A.S.K., 2004. 192 s.

KOLOMIYTSEVA A., MARYSCHUK O. Yu. The significance of innovative technologies in the learning process.

The article emphasizes the importance of using innovative pedagogical technologies in the process of training future teachers and considers the possibilities of their application in the educational process of pedagogical higher educational institutions. The solution to one of the key strategic problems of the modern modernization of higher education in Ukraine is to ensure the quality of the training of specialists at the level of international standards, which is possible only if pedagogical methods are revised and innovative technologies are integrated into the educational process. The article states that the basis of innovative educational processes is innovative activity, which consists in updating the pedagogical process and introducing new elements into the traditional system. This leads to the constant optimization of the educational process and the development of new and improvement of existing pedagogical technologies of various levels and orientations. The main principles of selecting innovative technologies include the following aspects: perspective, democracy, humanism, integrability, realism, integrity, manageability, economy, relevance. In order to evaluate innovations, three main criteria must be taken into account: relevance, usefulness and realism. The relevance of innovations implies the need and possibility of solving a certain problem right now. The problem is defined by the difference between the real and the desired state, between objective problems and the possibilities of their solution, as well as between the desired results and ways of achieving them.

Key words: *technologies, innovative pedagogical technologies, formation of the future teacher, modeling, interactive technologies, project method, multimedia technologies, pedagogical disciplines, pedagogical methods.*